

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

139

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het persoonsgebonden budget (pgb), Thomashuizen en vastgoed* (ingezonden 4 juni 2014).

Antwoord van Staatssecretaris **Van Rijn** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 30 september 2014) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2013–2014, nr. 2629

Vraag 1 en 2

Vindt u het geoorloofd dat pgb's worden ingezet voor het betalen van woonlasten?¹

Hoe vaak komt het bij de Thomashuizen (en eventueel de Herbergiers) voor dat geld van het pgb wordt aangesproken voor woonlasten? Kunt u de Kamer een overzicht doen toekomen?

Antwoord 1 en 2

Het is niet geoorloofd pgb in te zetten voor woonlasten. Het pgb kan alleen aan zorg worden besteed. Hoe vaak door individuele Thomashuizen en Herbergiers pgb-geld aan woonlasten uit wordt gegeven is mij niet bekend. De Drie Noteboomen, de organisatie die de formules Thomashuis en Herbergier in eigendom heeft, sluit niet uit dat er in een enkel geval vanuit het pgb-geld tijdelijk wordt bijgesprongen als iemand lastig zit met de huur. Woonlasten en pgb-geld worden weliswaar gesplitst op de factuur van het Thomashuis aan de cliënt, maar het zorgkantoor kan uit de factuur, op basis waarvan de client zich verantwoord, niet opmaken of het betreffende pgb-geld ook aan woonlasten is besteed. De verantwoording van de budgethouder is niet specifiek genoeg. Bij het antwoord op vraag 3 ga ik hierop verder in. Het is ook daarom dat ik geen overzicht kan geven. Ik geef u wel een algemeen beeld zoals mij dat door de Drie Noteboomen is aange-reikt.

De kosten verbonden aan het verblijf in een wooninitiatief – huur van een kamer, eten, service en energie – moeten uit eigen middelen worden betaald. Deze woonlasten kunnen dus niet uit het pgb worden betaald. De kosten worden direct door de budgethouder of via het Thomashuis of de Drie Noteboomen aan de woningcorporatie betaald die het pand in eigendom

¹ «De fraude zit in het systeem gebakken», «Persoonsgebonden bedrag» en «Hoe geldzucht het won van idealen», Volkskrant van 31 mei 2014.

heeft. In het geval van de Thomashuizen worden de woonlasten uit de wajong-uitkering van de bewoner betaald. De woonlasten zijn dusdanig dat er ruimte blijft vanuit de wajong-uitkering voor zak-en kleedgeld, verzekeringen en uitstapjes. In geval van de Herbergier betreft wel een mix van goedkopere en duurere kamers, toegankelijk voor mensen met een AOW/aanvullend pensioen tot bewoners die eigen geld of vermogen inbrengen.

Daarnaast, zo geeft De Drie Noteboomen aan, wordt het pgb-geld, dat de bewoners inbrengen, gemiddeld genomen aan het volgende besteed:

- 75% wordt gebruikt voor salarissen van de franchisenemers (de primaire hulpverleners), salarissen van ondersteunende medewerkers en de inkoop van dagbesteding en activiteiten. Franchisenemers betalen uit hun salaris ook de huur van hun privéwoongedeelte in het pand.
- 6% gaat naar bedrijfskosten die door de franchisenemers worden gemaakt, zoals de auto, kantoorartikelen, marketing, internet en afschrijvingen.
- 5% gaat als fee naar De Drie Noteboomen die het vooral benut voor ondersteuning en innovatie van hun twee formules.
- 5% wordt ingezet voor reserveringen in geval langere tijd een kamer leegstaat en inkomsten worden gemist. Deze reserve uit pgb-geld kan niet worden ingezet om gederfde huur te compenseren.
- Tot slot bestaat 9% van het pgb-geld uit de in 2013 geïntroduceerde toeslag op het pgb voor mensen in een wooninitiatief. Deze toeslag bedraagt € 4.000 per bewoner per jaar en is ingevoerd omdat in wooninitiatieven sprake is van het organiseren van zorg en gemeenschappelijke ruimtes (in tegenstelling tot individuele pgb-houders die het pgb gebruiken om thuis de zorg vorm en inhoud te geven). De Thomashuizen en Herbergiers gebruiken deze toeslag voor de zorg die wordt geleverd in de gemeenschappelijke ruimtes (zoals wasruimte, badkamers, toiletten, keuken en woonkamer) alsmede de inrichting van en collectieve voorzieningen in deze ruimtes.

Het is overigens zo dat ik door meerdere wooninitiatieven ben gevraagd meer duidelijkheid te geven waaraan de toeslag mag worden besteed. Hiermee geef ik deze. Omdat de toeslag aan het pgb zelf wordt toegevoegd zou daaruit de conclusie kunnen worden getrokken dat deze alleen aan zorg kan worden besteed. De toeslag van € 4.000 moet besteed kunnen worden waarvoor deze in het leven is geroepen: het organiseren van zorg en gemeenschappelijke ruimtes. Voorwaarde voor mij is echter wel dat deze toeslag afzonderlijk moet kunnen worden verantwoord om vermenging met de rest van het pgb, dat alleen aan zorg kan worden besteed, te voorkomen. Voor de duidelijkheid: ook de toeslag kan niet worden besteed aan woonlasten.

Ik ga in overleg met betrokken partijen (Drie Noteboomen, eventuele vertegenwoordigers van andere wooninitiatieven en de zorgkantoren) om te bezien hoe gezorgd kan worden voor heldere verantwoording over het individuele en/of totale pgb-geld in algemene zin en de toeslag van € 4.000 in het bijzonder. De Drie Noteboomen heeft in haar publieke brief (3 juni 2014) in reactie op artikel in de Volkskrant aangegeven een voorstel te willen doen voor de verantwoording.

Vraag 3

Op welke wijze beoordelen zorgkantoren de verantwoording van de pgb's wanneer er woonlasten worden opgevoerd? Hanteren zorgkantoren verschillen?

Antwoord 3

Feitelijk moet elk pgb individueel worden verantwoord. Met elke bewoner wordt daarom een zorgovereenkomst gesloten, die geaccordeerd wordt door de wettelijk vertegenwoordiger, waarin het pgb naar de diverse zorgfuncties wordt uitgesplitst. Op basis van de zorgovereenkomst krijgt de cliënt facturen. Deze kunnen en worden als verantwoording overlegd aan het zorgkantoor. Wat meespeelt bij wooninitiatieven is dat bewoners (van) dezelfde (personen) zorg ontvangen en van dezelfde faciliteiten gebruik maken. Ook kan het zijn dat de ene persoon vanwege een budgetgarantie uit het verleden meer pgb te besteden heeft dan een persoon met dezelfde zorgvraag die recent een pgb heeft gekregen op basis van de huidige tarieven. De verantwoording zoals net omschreven is daarom meer algemeen. Dit wordt door zorgkanto-

ren gedoogd. Het is voor zorgkantoor daardoor niet te achterhalen hoe het pgb-geld daadwerkelijk per persoon wordt besteed. Een enkel zorgkantoor wil nog wel eens meer specifieke individuele verantwoording vragen. Ook wordt net als bij alle budgethouders steekproefsgewijs door zorgkantoren een intensieve controle uitgevoerd. Het is om dit alles dat het goed is dat wooninitiatieven en zorgkantoren in overleg gaan om de verantwoording voor pgb-houders in wooninitiatieven eenduidig te regelen. Dat is temeer nodig en actueel vanwege het trekkingsrecht, waarmee niet achteraf meer wordt verantwoord maar aan de voorkant wordt gekeken of het pgb-geld goed wordt besteed.

Vraag 4

Is het mogelijk dat zorgkantoren woonlasten bij Thomashuizen/Herbergiers door de vingers zien vanwege het positieve imago van deze kleinschalige woonvoorzieningen?

Antwoord 4

Ik heb hier geen signalen over ontvangen. Wel is het zo, zoals ik in antwoord op 3 aangaf, dat het voor zorgkantoren door de huidige algemene wijze van verantwoorden lastig is uit te sluiten of bijvoorbeeld toch niet enig pgb-geld voor woonlasten wordt ingezet.

Vraag 5

Leidt de volgende uitspraak logischerwijs tot legitieme inzet van pgb voor woonlasten: «om zorg te kunnen leveren, wordt tweederde van het pand gebruikt. Hiermee is het onderdeel van de bedrijfsvoering. Al onze facturen worden maandelijks gecontroleerd door het zorgkantoor»?² Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5

Zie mijn antwoorden op de vorige vragen.

Vraag 6

Hoe oordeelt u over huurprijzen bij Thomashuizen die hoger liggen dan de Wajong-uitkering (1.114 euro bruto)? Vindt u dit normale huurprijzen? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 6

De Drie Noteboomen geven aan dat per bewoner huur, service en eten/drinken samen altijd ongeveer € 750 bedragen. Dit is zodanig dat ruimte is voor zak- en kleedgeld, verzekeringen en uitstapjes.

Vraag 7

Is het gebruikelijk dat een woningbouwcorporatie een investering in woningen in 10 jaar terugverdient? Erkent u dat er dan sprake is van commerciële verhuur, en in feite vastgoedhandel? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 7

De Drie Noteboomen geeft aan dat alle panden in eigendom van een woningcorporatie zijn. Het is aan de woningcorporatie in overleg met elk Thomashuis en De Drie Noteboomen welk huurbedrag zij afspreken. Huurcontracten worden afgesloten voor 10 jaar. Coöperaties rekenen de kosten van het Thomashuis door zoals zij ook sociale huisvestingprojecten doorberekenen. Ze komen zo in aanmerking voor financiering Diensten van Algemeen Economisch Belang. De voorwaarden voor deze financieringsvorm zijn een bruto rendement van 5,5 a 6% van het geïnvesteerde vermogen en een afschrijvingsperiode van 50 jaar.

² Uitspraak van de oprichter van de Thomashuizen in het Volkskrantartikel «Hoe geldzucht won van idealen».

Vraag 8, 9 en 10

Wat vindt u ervan dat Thomashuizen gerund worden via het franchisemodel, waarbij franchisenemers een forse persoonlijke investering moeten meebrengen eer zij ondernemer zijn? Kunt u uw antwoord toelichten?

Hoe hoog is de investering die een franchisenemer moet doen, eer deze een Thomashuis mag beginnen? Aan wie komt dit bedrag ten goede?

Vindt u niet dat de afhankelijkheid van het Thomashuis als onderneming erg groot wordt, doordat de franchisenemer zoveel eigen geld in het zorgproject heeft zitten? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 8, 9 en 10

De overheid is hierin geen partij. Het is een zaak tussen De Drie Noteboomen en de franchisenemers. De Drie Noteboomen geeft desgevraagd aan dat ze, zoals onder 1 reeds aangegeven, ieder jaar een investeringsfee van 5% van de franchisenemer vraagt. Deze wordt door de drie Noteboomen gezien als overhead van de formule en ingezet om met haar team alle franchisenemers te scholen en op diverse wijzen te ondersteunen, en haar formules te blijven ontwikkelen en verbeteren. Voordat franchisenemers starten en inkomsten krijgen wordt een investeringsfee van 25% gevraagd. Deze fee gebruikt de Drie Noteboomen om franchisenemers te helpen opstarten, zoals hulp bij schrijven van een plan, verwerven en inrichten van een pand, scholing, werven van hulpverleners en vrijwilligers, marketing, alsmede de eerder genoemde zaken bij de jaarlijkse herhalingsfee van 5%. Alle investeringen door de franchisenemers worden binnen de looptijd van de franchise afgelost.

Vraag 11

Erkent u het risico dat een ondernemer bewoners met een hoog pgb nodig heeft, en een mogelijk vertrek zal willen voorkomen omdat deze dan (veel) geld misloopt? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 11

Om voldoende inkomsten via het pgb te krijgen, heb ik van de Drie Noteboomen begrepen dat een mix nodig is van ZZP's 3 t/m maximaal 6. Het is niet mogelijk om meerdere cliënten met een zeer zware zorgvraag in Thomashuis of Herbergier te hebben ten behoeve van voldoende aandacht voor iedereen en omdat zorgondernemers de zorg voor vele zware cliënten niet waar kunnen maken. Omdat mensen met een grotere zorgvraag meer inkomsten inbrengen is het voorstelbaar dat zorgondernemers deze persoon minder graag zien vertrekken. Maar een hoger pgb betekent ook navenant meer inzet van zorg en capaciteit. Mij hebben voorts geen signalen bereikt waaruit opgemaakt zou kunnen worden dat bewoners onder druk worden gezet om een wooninitiatief wel of niet te verlaten.

Vraag 12, 13 en 14

Erkent u dat er een dubbel verdienmodel in de Thomashuizen/Herbergiers zit, doordat en de franchisenemer en «De Drie Notenboomen» geld verdienen aan de kleinschalige woonvoorziening? Wat vindt u hiervan?

Maken bewoners van Thomashuizen meer of minder hun pgb op in vergelijking met andere mensen met een vergelijkbaar pgb? Kunt u dit (laten) uitzoeken?

Wat is het bedrag dat een franchisenemer moet betalen aan het overkoepelende bedrijf «De Drie Notenboomen»? Is dat 25.000 euro per kleinschalige woning? Vindt het acceptabel dat dit bedrag onttrokken wordt aan de zorg?

Antwoord 12, 13 en 14

De franchisenemers, de primaire hulpverleners, ontvangen inkomen voor de zorg die zij leveren. De Drie Noteboomen ontvangt inkomsten via de eerder genoemde herhalingsfee (5% van het pgb, circa € 22.000 per Thomashuis) en de investeringsfee van franchisenemers. De Drie Noteboomen benadrukt dat haar overhead relatief beperkt is ten opzichte van reguliere zorginstellingen. Daar moet dan wel bij worden opgemerkt dat het pand en de woonlasten niet in de kostprijs zitten zoals bij een reguliere instelling wel het geval is, maar daar is ook, uitgezonderd de toeslag van € 4.000, geen rekening mee gehouden in de pgb-tarieven. In tegenstelling tot andere pgb-houders die vaak een deel van het pgb-geld niet besteden (gemiddeld 10%) kan gezegd

worden dat de meeste pgb-houders in en Thomashuis het pgb volledig benutten, volledig overmaken aan het Thomashuis, uitgezonderd het vrijbesteedbare bedrag.

Vraag 15

Wat is het totale bedrag dat «De Drie Notenboomen» per jaar krijgt van de Thomashuizen en de Herbergiers? Klopt het dat «De Drie Notenboomen» een bedrijf is van 80 miljoen euro?³ Klopt het dat dit geld uit pgb's wordt opgebracht? Zo neen, hoeveel is het per jaar en hoe wordt dit geld opgebracht?

Antwoord 15

Als de pgb's van alle bewoners van alle Thomashuizen en Herbergiers bij elkaar worden opgeteld wordt de uitkomst ongeveer geschat op € 80 miljoen. Als omzet van De Drie Noteboomen moeten echter de genoemde fees worden gezien. Ook wordt de huur van corporaties meegenomen in de omzet. Uit de jaarrekening die in 2013 bij de Kamer van Koophandel is gedeponeerd is ook van een dergelijk bedrag sprake.

Vraag 16

Wie heeft de aandelen van «De Drie Notenboomen» nu in handen? Welke verwevenheid is er tussen dit bedrijf en Vestia? Vindt u die verwevenheid geoorloofd?

Antwoord 16

De Drie Notebomen heeft 100% van de aandelen van de Thomashuizen en Herbergiers in handen. De aandelen werden in het verleden gedeeld tussen drie samenwerkingspartners: Meavita, Vestia en de initiatiefnemer van de Thomashuizen. Bij haar faillissement is Meavita uit beeld geraakt. Ook Vestia, voorheen altijd de betrokken coöperatie, is niet langer aandeelhouder. De MC-groep, het bedrijf van de heer Loek Winter, heeft nu samen met de initiatiefnemer van de Thomashuizen de aandelen in handen.

Vraag 17

Vindt u het niet vreemd dat «De Drie Notenboomen» geen jaarverslag deponeert?⁴ Waarom hoeft zij dat niet te doen; zij werkt toch met zorggeld?

Antwoord 17

De Drie Notebomen deponeert een jaarrekening bij de Kamer van Koophandel. Zij hoeft geen maatschappelijk jaarverslag in te dienen omdat zij niet als zorgaanbieder geregistreerd staat.

Vraag 18

Welke rol speelt ondernemer Louk Winter in dit geheel? Is het wenselijk dat zorg als onderneming wordt gezien? Is het niet risicovol dat Louk Winter langzaam maar zeker een imperium aan het opbouwen is? Is de gezondheidszorg – ook vanuit democratisch oogpunt – hierbij gebaat?

Antwoord 18

Ik vind het niet opportuun om me uit te laten over individuele personen die werkzaam bij of eigenaar zijn van een zorgaanbieder. De MC-groep heeft nu 2/3 van de aandelen van de formules Thomashuis en Herbergier in handen. Indien en voor zo ver er sprake is van een onwenselijke samenklontering van zorg, in de zin dat de mededinging significant beperkt wordt of dat er sprake is van aanmerkelijke marktmacht, zullen de toezichhouders ACM en NZa optreden. Vernieuwingen en verschuivingen in het zorglandschap kunnen bijdragen aan een verbetering in kwaliteit voor de patiënt en cliënt. Combinatie van verschillende soorten zorg onder één paraplu kan er voor zorgen dat organisaties van elkaar leren en dat er verbeteringen worden doorgevoerd waar de cliënt bij gebaat is.

³ «Gerommel. Interne ruzie over aandelenverkoop», Volkskrant van 31 mei 2014

⁴ www.jaarverslagenzorg.nl

Vraag 19

Zou het niet beter zijn om kleinschalige woonvoorzieningen zoals de Thomashuizen en Herbergiers onder te brengen in de mogelijke nieuwe Wet langdurige zorg via een naturavergoeding? Zo neen, waarom niet? Zo ja, wanneer kan de Kamer een voorstel tot aanpassing van de wet ontvangen waarin dit wordt geregeld?

Antwoord 19

Het is van belang dat er een gevarieerd zorglandschap is. Via het pgb wordt innovatie bewerkstelligd en bijgedragen aan dat gevarieerde zorglandschap. Daaruit zijn allerhande wooninitiatieven, waaronder de Thomashuizen, ontstaan. Soms ook omdat mensen niet tevreden waren met het natura-aanbod. De Wlz biedt ruimte voor verschillende vormen van zorg in verschillende settings. Ik zie juist het recht op die keuzevrijheid als belangrijke verbetering in de Wlz. Een verplichting tot naturazorg past hier niet bij.

Vraag 20

Hoe beoordeelt de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) de kwaliteit van de zorg, geleverd in de Thomashuizen? Zijn er signalen (geweest) van gebrekkige zorg van de Thomashuizen die de IGZ hebben bereikt? Zo ja, wilt u dit toelichten? Zo neen, wilt u hier onderzoek naar laten doen door de IGZ?

Antwoord 20

Bij de IGZ bestaan op basis van de meest recente inspectiebezoeken aan een aantal locaties geen grote zorgen over de kwaliteit en veiligheid bij de Thomashuizen. De IGZ krijgt jaarlijks een zeer gering aantal meldingen over de Thomashuizen, variërend van 0 tot 2 per jaar. De meeste meldingen komen voort uit conflictsituaties over geleverde zorg die niet aan de verwachtingen van cliënten of hun omgeving voldoet. In het algemeen kan worden gesteld, dat bij het brengen van inspectiebezoeken in eerste instantie wel normoverschrijdingen werden geconstateerd, maar dat bij een herbezoek altijd de door de IGZ gevraagde verbeteringen waren gerealiseerd. De locaties voldeden aan de wettelijke eisen. Ook in 2014 brengt de IGZ inspectiebezoeken aan de Thomashuizen.